

Motion till riksdagen 2026/27:57

av **Johanna Holmdahl (KD)**

Stärk totalförsvaret och samhällsgemenskapen genom en allmän civil försvarsutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bak att regeringen låter utreda och införa en obligatorisk civil försvarsutbildning för alla unga som mönstrar men inte tas ut till militär grundutbildning med värnplikt eller befintlig civilplikt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen utreder inrättandet av ett civilt hemvärn baserat på frivillighet och lokal roteindelning, som kompletterar befintliga totalförsvarsaktörer och frivilliga försvarsorganisationer, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen prövar förutsättningarna för att införa återkommande allmänna civilförsvarsövningar per rote med rätt till ledighet med bibehållen lön, inom totalförsvarets ansvarsfördelning och i samverkan med berörda aktörer, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och globalt har försämrats i grunden. Sverige befinner sig i en intensiv fas av återuppbyggnad och modernisering av totalförsvaret, där ett starkt militärt försvar måste kompletteras med ett likvärdigt och motståndskraftigt civilt försvar. En avgörande förutsättning för en trovärdig nationell motståndskraft är dock den folkliga förankringen och den inre sammanhållningen. Totalförsvaret är i grunden en angelägenhet för hela folket; det bygger på en gemensam förståelse för vad som ska försvaras – vår demokrati, vår självständighet, vår frihet och vårt öppna samhälle – det som gör Sverige till vårt hem. Ett motståndskraftigt samhälle förutsätter en levande försvarsvilja hos samtliga medborgare, oavsett om man är född i landet eller har invandrat hit. Årtionden av bristfällig integration och växande utanförskap har dock lett till att alltför många invånare står utanför den samhällsgemenskap som skapar tillit, ömsesidigt förtroende och delat ansvar.

Historiskt fungerade den allmänna värnplikten och ett finmaskigt civilförsvar som sammanhållande institutioner. De utgjorde mötesplatser där unga människor med skilda bakgrunder och från olika samhällsskikt samlades för ett gemensamt syfte. Tiden i lumpen var för en stor del av befolkningen en tid av fostran, kamratskap, lärande, övning och prövning. När den breda värnpliktsutbildningen och det tidigare civilförsvaret avvecklades försvann också en central arena för gemenskap, samhällsansvar och integration. Det tomrum som uppstod behöver nu fyllas med nya, moderna strukturer för medborgerlig delaktighet i totalförsvaret. Mot denna bakgrund föreslås tre sammanhängande reformer:

1. Obligatorisk civil försvarsutbildning för mönstrande ungdomar

Den återaktiverade totalförsvarsplikten bör utvecklas så att den omfattar en obligatorisk civil försvarsutbildning för de ungdomar som genomgår mönstring men inte tas ut till militär grundutbildning eller befintlig civilplikt. Förslaget är avsett att komplettera, inte begränsa, en fortsatt utbyggnad av såväl värnplikten som den befintliga civilplikten. Målet bör på sikt vara att merparten av alla unga efter fullföljd gymnasieutbildning genomgår en två till fem månader lång utbildning. Innehållet ska vara inriktat på uppgifter inom samhällsviktig verksamhet – såsom transport, livsmedels- och vattenförsörjning, vård, omsorg samt logistik. En sådan utbildning ökar inte bara

samhällets personella beredskap vid kris och höjd beredskap, utan etablerar också tidiga band av samhällsansvar och förståelse mellan ungdomar med olika bakgrunder.

2. Inrättande av ett civilt hemvärn med lokal roteindelning

För att upprätthålla lokal krisberedskap och territoriell motståndskraft bör ett civilt hemvärn inrättas, till vilket frivilliga kan rekryteras – inte minst direkt efter genomförd civil försvarsutbildning. Organisationen bör bygga på en geografisk roteindelning med lokala kontaktpersoner och ledare. Dessa ska ansvara för informationsspridning, samordning av lokala hjälpinsatser vid kris samt samverkan med kommunala och statliga myndigheter. Det civila hemvärdet ska komplettera befintliga totalförsvarsaktörer och frivilliga försvarsorganisationer, inte ersätta deras ansvar eller uppgifter. Genom en sådan decentraliserad struktur stärks förmågan att lokalt hantera långvariga störningar i el-, värme- och vattenförsörjning samt att bistå vid befolkningsskydd och evakuering.

3. Regelbundna civilförsvarsövningar i varje civilvärnsrote

För att förankra beredskapsarbetet i vardagen bör återkommande allmänna civilförsvarsövningar genomföras inom varje rote. Målet bör vara att inom en tioårsperiod nå en frekvens om minst en övning årligen per rote, ledd av det civila hemvärdet i samverkan med totalförsvarsutbildade unga och berörda ansvariga aktörer. För att möjliggöra ett brett deltagande från allmänheten bör rätten till ledighet med bibehållen lön utredas för dessa utbildningstillfällen. Praktisk övning ger inte bara reell kunskap om hur man agerar i kris eller krig, utan stärker även gemenskapen och försvarsviljan i det lokala grannskapet.

Säkerhet och suveränitet tillhör statens mest grundläggande åligganden, men den yttersta motståndskraften vilar på medborgarnas vilja och förmåga att hjälpa varandra. Ett splittrat samhälle är sårbart, medan ett samhälle präglad av tillit, gemensamt ansvarstagande och praktisk samverkan kan utstå allvarliga påfrestningar. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att de åtgärder som föreslås i motionen bör utredas och genomföras.

Johanna Holmdahl (KD)